

Lukunäyte Helena Sinervon romaanista

Armonranta

Wsoy, 2016

30.10.2006

Olin juuri löytänyt isäni nahkasalkun ja avannut sen, kun olohuoneen pöydälle jättämäni puhelin alkoi soida. Seisoin porrastikkailta vaatehuoneessa, olin raivaamassa turhaa roinaa kierrätykseen. Muistoja herättävä ruskea salkku huokui yhä lapsuudenkotini hajua. Sen kahva kiilsi tummaa patinaa, jonka isäni käsi oli siihen hangannut. Sisältä lehahtivat menneen maailman aromit: kalkeeripaperit, leimasimet, kirjekuorien liimaraidat. Salkku oli valmistettu Rauman nahkatehtaalla iloisella 1920-luvulla. Olin saanut sen isältä, varastoinut ylähyllylle ja unohtanut sinne. Laskeuduin tuo perintökalu kainalossa olohuoneeseen parvekkeen ikkunan ääreen ja vastasin puhelimeen.

Pikonlinnan sairaalan osastonhoitajaksi esittäytynyt nainen varmisti ensin, että olin Ralf Kristian Sinervon tytär. Sitten hän kertoi, että isälläni oli todettu pienisolainen, nopeasti etenevä keuhkosityöpä ja hänen tilansa oli heikko.

Nojasin seinään katse kohti kaupunkia, sinne missä Alppiharjun talojen takaa kohosi Kallion kirkko.

Jotakin tällaista olin jo odottanut.

Kesällä, kun viimeksi kävin isän luona Tampereella, hän oli laiha ja pölyinen kuin vanhan luudan harjas. Pakettinarulla vyötetyt harmaat risat housut roikkuivat kahta tai kolmea numeroa liian suurina, parta oli ajamaton eikä vanhus enää kuullut ovikellon soittoa.

Siitä oli ainakin neljä kuukautta. Omaatuntoa vihlaisi.

Olin jättänyt hänet selviytymään vanhan riitapukarinsa Tarmon hoteissa, veljistäni nuorimman. Tarmoa isä oli aina kurittanut ankarammalla kädellä kuin muita lapsiaan.

– Kauanko hän vielä elää? Onko sinne ajettava heti?

Hoitaja ei osannut eikä halunnut ennustaa tarkkaa hetkeä. Hän sanoi, että se tulisi ehkä viikon tai kahden kuluttua. Jotkut sinnittelivät kuukausia rajalla ennen kuin uskaltautuivat sen yli, joiltakin se vei vain pari päivää.

Sovin hänen kanssaan, että lähtisin aamulla ja ajaisin yhtä kyytiä sairaalaan. Saapuisin Pikonlinnaan yhteentoista mennessä.

Sitten hoitaja antoi puhelimen Raffelle, isälleni.

Isän hengitys pulputti ja poreili. Kuulosti kuin hän olisi hukkumaisillaan, kuin hän sinnittelisi uponneessa laivassa ja riehkisi happea pienestä ilmataskusta.

– Onks se Helena? Tul äkkiste kattoma. Emnää täällä kauan enää hengittele.

– Isä-pikkanen! Jutellaan huomenna lisää kun nähdään.

– Auttak ny miestä merihädäs!

Hoitaja otti puhelimen ja lisäsi, että mihin aikaan vain sai tulla.

Heta oli ilmestynyt ovensuuhun ja kuullut minun repliikkini, joista se arvasi mitä oli tapahtunut.

– Minäkin lähden, se sanoi. Kuskiksi.

– Mitäs me pedolle tehdään? Heilautin päätäni Peten suuntaan, kaksivuotiaan mustan karvakasan, jota tuskin huolittaisiin hotelleihin tai muihinkaan majoituslaitoksiin.

En voinut yöpyä lapsuudenkodissani, missä Tarmo asui. Niin jännittyneet välit meillä oli. Sen Hetakin oli huomannut eikä painostanut tavanomaiseen sukulaisten väliseen yhteydenpitoon.

Aloin etsiskellä netistä lemmikkiystävällistä majapaikkaa Tampereen itäpuolelta. Suurin osa oli leirintäalueiden mökkikyliä, jotka oli jo talvikaudeksi

suljettu. Paitsi yksi, Armonrannan lomakoti Teiskossa, Näsijärven aaltojen huuhtelemalla hiekkarannalla, havumetsässä, sammalen ja jäkälän peittämällä kallioilla. Katselin sen rakennuksista ja maisemista otettuja kesäkuvia.

Ihana paikka, ajattelin. Saisipa maata laiturilla ja lukea, kuunnella ruovikon suhinaa. Siitäkin on jo monta vuotta, kun viimeksi mökkeilimme järvenrannalla. Mikä kirja se olikaan? Ohut ja kovakantinen. Laituri keinahteli tyynnyttävästi. Willy Kyrklundin merkillinen pikku teos *Mestari Ma*.

Muistin olleeni valtavan helpottunut, kun inseminaatio ei tuottanut tulosta ja kuukautiset alkoivat. Mutta nyt sää ei sallisi rannalla makoilua.

Kuulin puhelimeen vastanneen miehen iloisesti yllättyneestä äänestä, ettei järvenrantamökkejä juurikaan kysellä sesongin ulkopuolella. Saisimme kokonaan omaan käyttöömme entisen tiiliruukin toimistorakennuksena palvelleen, 1940-luvun lopussa rakennetun suuren talon. Koirakin olisi tervetullut, kunhan siivoaisimme jälkemme.

Varatessani Armonrantaa olin istuutunut tupakkapöydän ääreen ja nostanut salkun syliini. Mieleeni tulvahti isän kumarainen hahmo nurkista solmittu nenäliina päässä, vihreänruskea raidallinen kylpytakki päällä. Miten hän vastikään saunasta tulleena penkoi senkin laatikoita, löysi etsimänsä ja toi sen minulle keittiöön.

– Ota snää tämä ja pidä hyväks talles. Siin on kaikk mitä mullon ja mitä mnää isästä tiedän. Oikeudenkäyntipöytäkirjat ja vähän muutaki. Semssi kasetteja, joille mnää olen äänittänyt mitä ny tämä yksnäne ukko fundeeraa. Kirjoita niistä joskus näytelmä tai romsku. Snää ko osaat.

Hän ojensi minulle salkun juhlahvin elein ja minä lupasin säilyttää sen hyvin.

Kirjoittaa en luvannut. Sellaista en voinut luvata. Aiheet valitsevat minut, vievät minua, upottavat minut itseensä – tai sitten eivät.

Paluumatkalla Helsinkiin olin lukaissut paperit läpi. Olin sulkenut ne uudelleen salkkuun, jonka olin kotiin päästyäni nostanut pois silmistä

vaatehuoneen ylähyllylle. Kauanko siitäkin oli? Jokseenkin tarkalleen viisi vuotta. Aika on leipää, jonka murutkin on jo pyyhitty pois. Silti se on jättänyt jälkiä mieleen ja ruumiiseen. Olimme Hetan kanssa muuttaneet tänne Alppilaan, tähän pieneen kolmioon, jonka sisäpihan ikkunoista avautui suora näkymä suuren vaahteran lehvästöön. Tuon suuren vaahteran tähden tykästyimme juuri tähän asuntoon. Ja Heta, perheen arkkitehti, hehkutti kuinka 1960-luvulla osattiin suunnitella tyylikkäitä ja toimivia asuntoja. Se oli sitä aikaa, jolloin muutimme kaikki summat mummon markoiksi, muuten emme ymmärtäneet mitä mikäkin maksoi. Otimme asuntolainan markkoina, mutta lyhensimme sitä euroina. Vähän ennen asuntokauppoja WTC:n kolmoistornit luhistuivat New Yorkin terrori-iskussa, ja asuntojen hinnat halpenivat hetkeksi, meidän onneksemme.

Jos aihe on tärkeä ja tarinalla merkitystä, ajattelin, kirjoitus kyllä itää ja kasvaa omia aikojaan.

Salkku suljettiin työntämällä kylmä ja jäykkä kieli metalliaukon läpi. Raffe kantoi sitä joka paikkaan mukanaan. Kun hän ajoi Majakaksi kutsutulla naistenpyörällä töihin ja palasi illalla takaisin, se heilahteli ohjaustangon kahvassa. Pyörä oli saanut nimensä siitä, että sen nuljahteleva eturengas ei hangannut dynamoa tasaisesti vaan valo syttyi ja sammui, välkähteli kuin majakka, kun hän pimeinä syysiltoina saapui kotiin. Hän ilmestyi keittiöön, pudotti salkun lattialle ja huikkasi "terve, moro, hei!"

Sitä näkyä minä joka ilta polvenkorkuisena katselin, ruskeaa suorakaidetta harmaita kaapinovia vasten, alla punaiset lattialaatat. Joka ilta menin uteliaana kurkkaamaan sen nahkasiin sisuksiin, työntämään kippuraisen nenäni melkein sen pohjalle asti. Haistelin sitä ja kuuntelin, kuinka kieli naksautti luiskahtaessaan aukon läpi. Silitin sen sileää mutta rakeista pintaa.

Jos isä joskus toi minulle pienen lahjan, se oli aina salkussa. Kuvakirjan tai leikkiauton. Kun hän kävi äitinsä luona Raumalla, hän kantoi siellä sarjakuvalehteä tai pastilliaskia junamatkaa varten. Kun hän palasi illalla kotiin,

sain jo eteisessä avata salkun ja ottaa sieltä Tex Willerin tai Lännensarjan ja puoliksi syödyn askin Pax-pastilleja. Sen kannessa oli siniristilipun keskeltä ylös ponnisteleva valkea rauhankyyhky.

Raffen äänittämiä c-kasetteja en voinut heti kuunnella, koska stereolaitteiden mankka oli mennyt rikki. Joitakin kuukausia myöhemmin hankin sanelukoneen lehtijuttuja varten, ja kuuntelin sillä isän äänitykset. Nyt muistin, miten niistä huokuva ikävä oli liikuttanut minua. Isukki oli kaivannut minua. Niiden muusta sisällöstä oli sen sijaan jäänyt vain hämärä mielikuva. Muistin Raffen muistelleen niissä omaa isäänsä, jääkärimajuri ja paperi-insinööri Kalle Iivari Nousia -nimistä miestä. Syksyllä 1912 tämä Kalle Iivari oli lähtenyt jatkamaan opintoja Köthenin Friedrichs Polytechnikumiin Etelä-Saksaan, siis muutamaa kuukautta ennen poikansa syntymää. Lapsuudenkodissani raumalaista isänäitiä kutsuttiin Rauman-mummoksi erotuksena äidinäidistä, Karjalan-mummosta. Äidinäiti asui pienessä evakkomökissä Mäkelän kylässä Nastolassa.

Salkussa oli myös musta, kovakantinen kirja täynnä sotkuista, ylipyyhittyä ja vaikeaselkoista kirjoitusta. Sen sidokset olivat haurastuneet, sivut kellastuneet. Mustetahrat sotkivat tämän tästä merkinnät lukukelvottomiksi; kirjoittaja oli ehkä vasenkätinen ja tahtomattaankin pyyhki kädellä ja hihalla kirjoitusta sitä mukaa kuin sitä syntyi. Muistiinpanojen sisällöstä päätellen kirja oli kuulunut Kalle Iivarille, vaikka hän ei ollut sitä signeerannut. Se sisälsi satunnaisia päiväkirjamerkintöjä ensimmäisen maailmansodan syttymisen ajoilta parin vuoden päähän. Ensimmäinen merkintä oli päivätty 3.8.1914 ja viimeinen 10.2.1917.

Kasettien ja muistikirjan takana ruskeassa kirjekuoressa oli se mitä Raffe oli pitänyt tärkeimpänä, vuosia kestänyt oikeustaistelu pöytäkirjoineen ja niiden liitteineen. Nyt salkku löytyi sattumalta, kun laittelin vanhoja vaatteita kierrätykseen.

Heta haudutti kannullisen teetä ja kantoi sen tykötarpeineen tupakkapöydän ääreen. Vilkaisin sen pitkää ja urheilullista olemusta ja hätkähdin. Oli kuin olisin välillä unohtanut miten viehättävä se kaikessa graafisessa kulmikkuudessaan oli ja tullut siitä taas yhtäkkiä tietoiseksi. Hellyttävä sekoitus entistä kilpajuoksijaa, hippiä ja trendikästä visuaalisen suunnittelun osaajaa. Mukeista nousi höyryä, kun se kumartui tarjottimen ylle ja nosteli ne pöydälle. Mehevä suu suipistui puhaltelemaan kuumaa juomaa. Lautasella oli kaksi suklaakeksiä.

Otin salkusta dokumentit esiin. Vanha ja haurastunut A4-kokoinen kirjekuori oli suljettu yhtä haurastuneella kumilenkillä. Raffe oli pannut oikeusjutun vireille kolmantenatoista päivänä heinäkuuta 1945, pöytäkirjat ja niiden kopiot olivat yli kuusikymmentä vuotta vanhoja. Auringon ultraviolettisäteily ja pöly olivat tehneet niissä tuhojaan.

Mutta c-kasetit isä oli pakannut apteekin vihreän ja valkoisen kirjajaan pieneen muovikassiin tiukaksi paketiksi, jonka ympärillä oli paksu, ruskea kuminauha. Irrotin sen ja avasin paketin. Otin kotelostaan esiin päiväyksen mukaan ensimmäisen kasetin ja työnsin sen sanelukoneeseen. Isän ääni täytti olohuoneen.

HELENA
SINERVO

www.helenasinervo.fi